

Vrije Universiteit Brussel

Versijnt 5 maal per jaar,
in feb., apr., juni, okt. en dec.
Afgiftekantoor 1099 Brussel X
P409339

BELGIË - BELGIQUE

P.B.

Brussel X
BC 9467

TIJDSCHRIFT
TOELATING GESLOTEN VERPAKKING

Akademios

Informatiemagazine van de Vrije Universiteit Brussel

Jaargang 9 - N° 1 - februari 2006

**Samen strijden
tegen diabetes** p4

Interview met Prof. Dr. Daniël Pipeleers

**Naar school
in twee talen** p8

Milieuzorg? Ik doe mee! p10

Onderzoek p2

Studeren voor Islamleerkracht p11

Isabelle Bael,
netmanager bij Studio Brussel p15

Wist u dat...

...DE VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL DRIE ZWAARTEPUNTEN VOOR INDUSTRIEEL ONDERZOEK HEEFT ERKEND?

Eind 2004 richtte de Vlaamse Regering het Industrieel Onderzoeksfonds (IOF) op voor toepassingsgericht onderzoek met economische finaliteit. De middelen worden toegewezen volgens een interuniversitaire verdeel-sleutel. Ze moeten gezien worden als een financiering van valoriseerbaar onderzoek dat substantieel kan bijdragen tot de IOF output-parameters van een universiteit, zoals het aantal onderzoekscontracten, doctoraten, spin-off's, octrooien, publicaties en citaties. De IOF-middelen moeten aangewend worden om excellent niveau te houden en te verbeteren zodat wordt bijgedragen in een verhoging van de VUB-IOF-parameters. De Vrije Universiteit Brussel besliste deze IOF-middelen te gebruiken voor de ondersteuning en uitbouw van zogenaamde IOF-zwaartepunten. Hiermee worden onderzoeks- of vakgroepen bedoeld die een succesvolle valorisatie-activiteit hebben uitgebouwd rond toepassingsgericht onderzoek. Uit een voorselectie na indiening van een 'expression of interest' werden de vakgroepen TONA (o.l.v. Prof. Hugo Thienpont), ETRO (o.l.v. Prof. Jan Cornelis) en de onderzoeksgroep IMDO (o.l.v. Prof. Luc De Vuyst) gehonoreerd door de IOF-Raad.

...DE FACULTEIT INGENIEURSWETENSCHAPPEN LID IS VAN HET PRESTIGIEUZE 'T.I.M.E.'-NETWERK?

Op voordracht van de Université Libre de Bruxelles (ULB) en 7 andere Europese universiteiten is de faculteit Ingenieurswetenschappen (IR) van de Vrije Universiteit Brussel lid geworden van het "Top Industrial Managers Europe"-netwerk (T.I.M.E.) (www.time-association.org). TIME is een netwerk van 46 academische ingenieursscholen, die via een systeem van bilaterale overeenkomsten tussen haar leden, promotie en erkenning van academische topkwaliteit biedt aan de internationale arbeidsmarkt, onder de vorm van dubbele ingenieursdiploma's. Bidiplomering is de fundamentele activiteit van T.I.M.E. Men kan lid worden door minstens 2 uitwisselingsprogramma's op te stellen in 3 jaar en 3 programma's op te stellen in 5 jaar. Prof. Rudi Willem, decaan van de faculteit Ingenieurswetenschappen, zal optreden als facultaire coördinator binnen T.I.M.E. De faculteit Ingenieurswetenschappen zet zo haar koers richting 'internationalisering' volop verder.

...NIET SPECIFIEKE ONTSTEKING' VAN HET LONGVLIES SLECHTS IN 8% VAN DE GEVALLEN KWAADAARDIG IS EN (VRIJWEL) NOOIT TUBERCULEUS?

Bij sommige longaandoeningen komt het voor dat de pleuraholte (d.w.z. de virtuele ruimte tussen de twee longvliezen) vol loopt met een abnormale hoeveelheid vocht, de zogenaamde 'exudatieve pleuravochtuitstorting'. Door dat vocht te onderzoeken kon men in 80% van de gevallen de oorzaak hiervan ontdekken. In de andere 20% van de gevallen was niet duidelijk of de aandoening goedaardig of kwaadaardig zou evolueren. In vaktermen sprak men dan over een 'niet specifieke pleuritis'. Dankzij het onderzoekswerk van dr. Lisette Venekamp, onder het promotorschap van prof. Dr. Marc Noppen, Kliniekhoofd Interventionele Endoscopie van het Academisch Ziekenhuis van de Vrije Universiteit Brussel, is nu duidelijk geworden dat binnen die groep slechts bij 8,3% van de mensen een kwaadaardige oorzaak gevonden zal worden. Dat percentage stijgt echter tot 21,4% als blijkt dat de patiënt in het verleden in aanraking kwam met asbest. Toch wordt bij de meerderheid van de patiënten een specifieke, goedaardige oorzaak gevonden en verdwijnt het probleem dikwijls spontaan.

...EEN KNUFFELROBOT HET LEED VAN GEHOSPITALISEERDE KINDEREN VERZACHT?

Dit academiejaar is de onderzoeksgroep Robotics and Multibody Mechanics (R&MM) van de Vrije Universiteit Brussel gestart met het Anty-project (<http://anty.vub.ac.be/>). Dit project omvat de ontwikkeling en de bouw van de knuffelrobot Anty. De robot zal door de Anty Foundation (<http://www.anty.org>) worden ingezet om het leed te verzachten van gehospitaliseerde kinderen. Die komen soms in een vreemde wereld terecht en dan moet Anty een vriendje voor hen zijn. Het is de bedoeling dat de kinderen de robot als een echt knuffeldier zien. Alles draait daarbij om emotionele communicatie. Zo zal het hoofd emoties kunnen weergeven via de mimiek van de ogen, de wenkbrauwen en de mond en dit in combinatie met klanken en geluiden. De ontwerpers van de robot, Jelle Saldien en Kristof Goris, hopen de knuffelrobot helemaal afgewerkt te hebben tegen 2008.

...HET OPENBAAR VERVOER DE HELFT VAN DE FILERIJERS ZOU KUNNEN VERLEIDEN?

"Het openbaar vervoer heeft nog heel wat potentieel, ondanks de recordcijfers die de openbare vervoersmaatschappijen de jongste jaren neerzetten", zegt Cathy Macharis, professor Transport en Duurzame Mobiliteit aan de Vrije Universiteit Brussel. Macharis ondervroeg bijna tweeduizend pendelaars naar Brussel over hun keuze voor een bepaald vervoersmiddel. Uit de studie blijkt dat bijna de helft van alle pendelaars die dagelijks de file naar Brussel trotseren een overstap naar het openbaar vervoer niet uitsluit. Als het openbaar vervoer voor hen gratis zou zijn, zou bijna 11 procent de overstap onmiddellijk maken. Ruim 37 procent zegt een overstap in dat geval te overwegen. Maar om die twijfelaars over de streep te trekken, zullen ook andere voorwaarden, zoals de aansluitingen tussen de verschillende vervoersmiddelen en de snelheid van het openbaar vervoer, aangepakt moeten worden. Wie een bedrijfswagen heeft, is iets minder geneigd de overstap te maken. Van hen sluit 34 procent een overstap niet uit. „Hier zit uiteraard ook een belangrijke groep werknemers bij die de auto nodig heeft voor het werk", zegt Macharis.

...OUDERS VIA EEN WEBCAMPROJECT HUN PASGEBOREN BABY'S IN HET AZ-VUB KUNNEN ZIEN VIA HET INTERNET?

Het Academisch Ziekenhuis van de Vrije Universiteit Brussel introduceerde enkele maanden geleden 'ICU (I see you)', een uniek webcamproject waarbij ouders via het internet doorlopend hun pasgeboren baby's kunnen zien. Met 'ICU / I see you' werd de basisgedachte van de afdeling Neonatologie van het AZ-VUB verder gezet om ouders onbeperkt bij hun kind te laten zijn en hen zo snel mogelijk te betrekken bij de zorg en de ouder-kind-binding optimaal te ondersteunen. Voor familieleden en vrienden is het een alternatieve manier om een virtueel bezoekje te brengen en mee te leven met het couveusekind. Het webcamproject werd volledig ontwikkeld door de IT-dienst van het ziekenhuis zelf. Ondertussen kan elk van de 24 baby's gevolgd worden via in het plafond ingebouwde camera's die beelden uitzenden naar het internet. Ouders krijgen een paswoord zodat de privacy gegarandeerd is. Uit een bevestiging bij de ouders blijkt het webcamsysteem een geruststellend effect te hebben.

...OUDERE VROUWEN DIE BIJ KUNSTMATIGE BEVRUCHTING HUN EMBRYO'S GENETISCH LATEN TESTEN, MEER KANS HEBBEN OP EEN SUCCESVOLLE ZWANGERSCHAP?

Een onderzoek bij 279 vrouwen tussen 37 en 46 jaar in het Academisch Ziekenhuis van de Vrije Universiteit Brussel toont aan dat bij oudere vrouwen gemiddeld 65% van de embryo's chromosomaal abnormaal is. Bij vrouwen van 43 jaar en ouder loopt dit zelfs op tot 80% van het totaal. Bovendien werd vastgesteld dat met de leeftijd ook het aantal abnormale embryo's stijgt en daardoor ook de kansen op een succesvolle zwangerschap na vruchtbaarheidsbehandeling dalen. Dit onderzoek werd uitgevoerd bij vrouwen die via kunstmatige bevruchting zwanger wilden worden. Patiënten in het onderzoek die zwanger werden van embryo's die genetisch getest werden, hadden in vergelijking met een controlegroep minder kans op miskramen en een grotere kans om een volledig gezond kind op de wereld te zetten. Het is al langer geweten dat oudere vrouwen het niet zo goed doen bij vruchtbaarheidsbehandelingen. De belangrijkste reden hiervoor is dat een groot gedeelte van hun eicellen die later embryo's worden na fertilisatie met een spermacel abnormaal zijn. Voor prof. Peter Platteau, die het onderzoek leidde, is in elk geval één zaak duidelijk: eenmaal vrouwen zwanger geraken met een embryo dat genetisch getest werd is de kans op een succesvolle zwangerschap duidelijk groter.

...BLITS GEREGELD 'GROTE SPORTNAMEN' OVER DE VLOER KRIJGT?

Het Brussels Labo voor Inspanningsonderzoek en Topsport (BLITS) van de Vrije Universiteit Brussel is een inspanningslabo dat als keuringscentrum erkend is door de Vlaamse Gemeenschap. Het labo test topsporters en andere sporters uit verschillende disciplines. Geregeld krijgt het labo ook 'grote namen' uit de sportwereld over de vloer. Zo stonden er de voorbije weken testen op het programma met onder andere Poolse motorcrossers, een Nederlandse wielploeg en de spelers van voetbalclub RSC Anderlecht. Ook motorcrosser Stefan Everts komt in het labo regelmatig zijn conditie testen.

Stefan Everts

...PSYCHOLOGIE NUTTIG IS IN HET ARMOEDE- EN RIJKDOMONDERZOEK?

Onderzoek over armoede en rijkdom is niet nieuw; economen en sociologen buigen zich al jaren over dit onmiskenbaar aspect van zowat elke maatschappij. Een fundamentele bijdrage hieraan is echter pril. Via haar doctoraatsonderzoek wilde Ellen Loix van de vakgroep Arbeids- en Organisatiepsychologie (AROR) aantonen dat de sociale ongelijkheid ook een psychologische dimensie heeft. Voor haar onderzoek ging ze bij Vlamingen de ervaringen na wat betreft de sociale cognitie van armoede en rijkdom. Meer bepaald werd onderzocht in hoeverre men hierover een stigmatiserend beeld heeft, omdat de persoon zelf als oorzaak van beide situaties wordt beschouwd. Vanuit eerder onderzoek werd deze hypothese overwegend bevestigd, maar uit de resultaten van Loix blijkt echter niet dat armen en de rijken elkaar stigmatiseren, noch dat mensen met een hoge werkethiek de armen zouden stigmatiseren terwijl ze de rijken positief zouden beschrijven. Daarnaast werd ook de relatie tussen individueel financieel gedrag en armoede en rijkdom onderzocht. De resultaten tonen aan dat psychologische en sociale factoren de belangrijkste invloed hebben op het financieel gedrag, terwijl financieel gedrag op zich de meeste invloed heeft op armoede en rijkdom.

...VLAAMSE KRANTENWINKELS PROTON TE DUUR VINDEN?

In april van vorig jaar voerde Christelle Fitskar, toen nog studente Handelsingenieur aan de Vrije Universiteit Brussel, in het kader van haar eindverhandeling o.l.v. Prof. dr. Leo Van Hove bij 600 Vlaamse dagbladhandelaren een enquête uit naar de aanvaarding van Proton. Van de 241 respondenten aanvaardt de overgrote meerderheid de elektronische geldbeugel van Banksys (82%). Zij doen dat echter niet zozeer omdat zij overtuigd zijn van de voordelen van Proton, maar vooral "om geen klanten te verliezen" (66%). Ook geeft 52% aan dat de concurrentie Proton aanvaardt. Groot pijnpunt blijkt de kostprijs van de Protontechnologie te zijn. 70% van de dagbladhandelaren die een Protonterminal hebben gaat akkoord met de stelling "Proton aanvaarden is een dure investering" en slechts 24% vindt Proton achteraf "de investering waard". De eigenaars van krantenwinkels die Proton aanvaarden, vinden de technologie doorgaans wel betrouwbaar en veilig, maar zijn anderzijds toch niet helemaal overtuigd van de snelheid. Respectievelijk 63% en 58% van de Protonadopters gaat akkoord met de stellingen "Protonbetalingen zijn veiliger dan cash betalingen" en "Ik vind Proton betrouwbaar", tegenover amper 34% voor de stelling "Protonbetalingen vergen minder tijd dan cash betalingen".

Samen strijden tegen diabetes

Bij steeds meer mensen wordt diabetes of suikerziekte vastgesteld. Deze chronische aandoening reduceert de levenskwaliteit sterk en verhoogt het risico op ernstige complicaties. Voor de vorm van diabetes die vooral onder de 40 jaar wordt gediagnosticeerd, wordt intensief gewerkt aan een therapie. Prof. Dr. Daniël Pipeleers, een wereldautoriteit op het vlak van diabetesonderzoek, startte tien jaar geleden een celtherapie-programma waarbij gezonde insulineproducerende cellen uit de pancreas worden getransplanteerd bij diabetespatiënten. Sinds 2002 leidt Pipeleers het 'JDRF Center for Beta Cell Therapy in Diabetes', een Europees consortium van klinische en research instellingen met hoofdkwartier op de campus van de Vrije Universiteit Brussel in Jette, en met een belangrijke activiteit in het Diabetes Research Center van onze universiteit en het AZ-VUB.

Kan u iets meer vertellen over deze celtherapie?

Bij de jongere personen met diabetes werden in de pancreas of alveesklier de bètacellen - de cellen die insuline produceren - vernietigd. De behandeling bestaat erin ervoor te zorgen dat de patiënt opnieuw cellen krijgt die insuline produceren, en dit in voldoende mate, niet te veel en niet te weinig. Dat kan op twee manieren. Ofwel planten we gezonde cellen in, ofwel vinden we een methode om die cellen bij de patiënt opnieuw te laten ontstaan. Die eerste methode, de transplantatie, hadden we al een tijdje ontwikkeld op kleine proefdieren. Op basis van deze resultaten en onze inzichten in de werking van deze cellen, zijn we dan gestart met klinische trials om bètacellen te transplanteren die uit menselijke donororganen worden geïsoleerd. Dit organiseerden we in samenwerking met andere Belgische instellingen en met de Eurotransplant Foundation.

Hoe ver staat u nu met die transplantaties?

We zijn er in 1995 mee begonnen en dat is momenteel uitgegroeid tot een activiteit waarin per jaar 15 tot 20 patiënten getransplanteerd worden. De eerste transplantaties gebeurden in het Academisch Ziekenhuis van de Vrije Universiteit Brussel, na enkele jaren werd de techniek ook uitgevoerd in Gasthuisberg (KUL) en in de toekomst zullen bijkomende locaties worden overwogen. Alle kandidaatpatiënten worden op één lijst gezet en het team van artsen uit de verschillende universitaire ziekenhuizen leidt het werk, in welke instelling de implantatie ook gebeurt. De cellen worden verder aangemaakt door de BetaCelBank die als officieel erkende weefselbank deel uitmaakt

van het AZ-VUB.

Waarom worden slechts 15 tot 20 patiënten per jaar behandeld?

Niet omdat er weinig kandidaten zijn, maar wel omdat er niet genoeg menselijke donorcellen beschikbaar zijn voor transplantatie. Dat is ook de reden waarom we sinds geruime tijd onderzoeksprojecten uitvoeren die er op gericht zijn om op grote schaal insulineproducerende cellen te produceren in het laboratorium. Daarnaast wordt gezocht hoe de pancreas zelf nieuwe bètacellen zou kunnen aanmaken. De doelstellingen blijven dezelfde: bètacellen vervangen en vermijden dat ze vernietigd worden.

Welke bronnen komen in aanmerking om meer bètacellen te produceren?

In ons JDRF Center zijn er ploegen die bètacellen uit embryonale stamcellen proberen te halen, anderen werken op stamcellen die in de weefsels aanwezig zijn. Hier in Jette zoeken we vooral naar mogelijkheden om met pancreascellen nieuwe cellen te maken. Hiervoor wordt uitgegaan van de bètacellen zelf of vanuit andere pancreascellen. Onze spin-off BetaCell nv haalt grote hoeveelheden bètacellen uit foetussen van biggen en onderzoekt hoe deze kunnen worden gebruikt voor transplantatie. De verschillende wegen dienen geëxploreerd en vergeleken te worden. Uiteraard zullen uitvoerige kwaliteitstesten bepalen wanneer deze nieuwe bronnen kunnen worden gebruikt voor toepassingen bij de mens.

Hoeveel jaren onderzoek gingen aan de eerste transplantatie vooraf?

Vanaf 1980 hebben we ons onderzoek op de bètacellen gericht, omdat

deze, bij de meeste diabetici, het probleem vormen: ofwel zijn er niet genoeg, ofwel functioneren ze niet naar behoren. Om zicht te krijgen op een mogelijke therapie, besloten we om eerst de normale cellen onder zuivere vorm te onderzoeken. We hebben nieuwe methodes moeten ontwikkelen en vele jaren onderzoek verricht naar de biologie van die bètacellen. Deze kennis is heel belangrijk geweest om klinische toepassingen te ontwikkelen en ze blijft essentieel. Er is dus uiteindelijk een hele lange aanloop geweest naar hetgeen we vandaag doen.

Vanaf wanneer kon er dan gestart worden met klinische toepassingen?

De finaliteit van ons onderzoek ligt natuurlijk in de kliniek, maar dit vermindert de nood aan basisonderzoek niet, integendeel. Als je niet voldoende basisonderzoek doet, beschik je over onvoldoende kennis en mogelijkheden voor de toepassingen en hun verdere verbetering. Wij wilden dus eerst de cellen isoleren om ze dan te bestuderen in het labo. Op het moment dat we die cellen hadden - we waren trouwens de enige die ze onder zuivere vorm konden maken en bestuderen - en na het gebruik van de succesvolle transplantatietechniek bij proefdieren, wisten we dat we in staat waren constructen te maken die ons zouden helpen bij het ontwikkelen van een celtherapie. We hebben altijd die lijn van basisonderzoek gevolgd, telkens met diabetes in het achterhoofd, en hebben zo kennis ontwikkeld die anderen niet hadden. Dat danken we aan een goede onderzoeksgroep met goede medewerkers, het is dus zeker geen éénmanszaak. Nu zijn er verschillende senior-medewerkers die elk met hun team en binnen hun domein een belang-

rijke bijdrage leveren tot de doelstellingen van het JDRF Center.

Worden er patenten genomen op de binnen de Vrije Universiteit Brussel ontwikkelde technieken voor celtherapie?

Voor isolatie van humane bètacellen kan geen octrooi worden genomen, omdat dit donormateriaal is en transplantatie ervan niet winstgevend kan zijn. Wanneer daarbuiten methodes worden ontwikkeld die bio-industrieel toepasbaar kunnen zijn, kan dat wel. Onderzoekers aan een universiteit zijn meestal in de eerste plaats geïnteresseerd om meer te leren en te begrijpen, om te publiceren, en dat is in ons Diabetes Research Center ook het geval. Toch zijn ze zich bewust van mogelijke bio-industriële toepassingen. Zo werden de laatste jaren drie octrooien ingediend. De R&D-dienst van onze universiteit vervult hier een belangrijke informerende en ondersteunende rol.

Voor het ontwikkelen van dergelijke therapie is veel geld nodig? Waar vindt u dat?

Sinds het begin wordt ons onderzoek gesteund door het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek (FWO). Het FWO beschikt evenwel niet over voldoende financiële mogelijkheden. Zeker niet voor ontwikkeling van klinische toepassingen, waarvoor ook geen andere financiële bronnen in België of Vlaanderen bestaan. Dit is in schril contrast met de toestand in landen waarmee België zich op andere vlakken vergelijkt. Vooral voor diabetes research wordt er in het buitenland heel veel steun gegeven. Gelukkig hebben we sinds meerdere jaren belangrijke financiële steun uit de Verenigde Staten gekregen, en daaraan doet de Belgische staat dan wel een goede zaak want

hierop betalen we natuurlijk de volle pot aan belastingen. De klinische ontwikkeling is mogelijk geworden door subsidies van de Juvenile Diabetes Research Foundation, het JDRF, met zetel in New York.

Wie zit er achter die JDRF?

De JDRF is een organisatie die is opgericht door ouders van diabetespatiënten. Zij zijn één van de grootste niet-gouvernementele fundraisers voor medisch onderzoek in de VS. De JDRF is erin geslaagd om op een zeer efficiënte manier beleidsmakers in de politieke en economische wereld te wijzen op het probleem van diabetes en de noodzaak om oplossingen te zoeken via wetenschappelijk onderzoek. Ze hebben aanzienlijke financiële middelen kunnen vrijmaken en kennen kredieten toe volgens methodes die zijn uitgewerkt in samenspraak met de National Institutes of Health (NIH). Vanuit de ganse wereld kunnen kredietaanvragen worden ingediend; naast de gewone onderzoekskredieten zijn er een klein aantal Centers die op een grotere schaal kunnen worden gefinancierd en dan de naam van het JDRF dragen. De selectiecriteria zijn stringent en dat draagt bij tot de geloofwaardigheid van het JDRF.

Heeft u die Amerikaanse subsidies te danken aan de innoverende transplantatietechniek die u ontwikkelde?

Ik denk dat men gewonnen was voor ons idee dat celtherapie nodig was en dat dit moest ontwikkeld worden vanuit basiskennis over de bètacel biologie, hetgeen precies de kennis en de technieken waren die we hier ontwikkelden. We konden ook beloftevolle resultaten voorleggen en hadden een langetermijnvisie. Men zag dat we goed wisten waar we naartoe wilden.

U krijgt geen steun van de farmaceutische industrie?

Farmaceutische bedrijven zijn meer geïnteresseerd in "pillekes ontwikkelen". Celtherapie is iets waar zij zich niet in thuis voelen. De grote industrieën hebben op dat vlak een redelijk conservatieve benadering. Het is natuurlijk niet hun opdracht om het academisch gedreven klinisch onderzoek te financieren, en het hiermee geassocieerde 'vrij onderzoek' te garanderen.

En dat is wel het geval met het JDRF?

Ja, voor zover je natuurlijk relevante resultaten en publicaties genereert en sterk gedocumenteerde verslagen opstuurt. Het JDRF stuurt trouwens jaarlijks een commissie van experts naar onze campus om een evaluatie te maken van onze vorderingen.

Staat u dan wantrouwig tegenover steun uit de farmaceutische sector?

Ik sta daar niet wantrouwig tegenover. Ik denk alleen dat de strategie van de farmaceutische sector er niet in bestaat het belang te zien van academisch gedreven benaderingen. Bedrijven moeten ook hun aandeelhouders voldoening schenken en dat loopt niet noodzakelijk parallel met het genezen van een chronische aandoening waarvoor dan geen geneesmiddelen meer zouden moeten worden voorgeschreven. De spin-offs van universiteiten kunnen in deze context wel een belangrijke rol spelen. Maar die zijn zeer kwetsbaar.

Hoeveel diabetespatiënten zijn er in België?

Een vuistregel is: op 10 miljoen Belgen zullen er één miljoen diabetes krijgen. We schatten dat er nu ongeveer 400.000 diabetespatiënten gediagnosticeerd zijn, dat er daarnaast 300.000 zijn die diabetes hebben, maar het niet weten en dat er nog eens 300.000 zijn die het zullen krijgen. Hoe ouder je wordt en hoe

meer je lichaamsgewicht toeneemt, hoe groter de kans dat je diabetes krijgt. Ons onderzoek richt zich op de vorm van diabetes die vastgesteld wordt onder de leeftijd van 40 jaar. Dit is de type 1 Diabetes die ontstaat, omdat de meeste bètacellen zijn vernietigd en waarbij dus celtherapie nodig is. Dat wil niet zeggen dat onze celtherapie in de toekomst niet voor oudere diabetespatiënten gebruikt kan worden. Maar ze moet in de eerste plaats op jonge leeftijd de ziekte kunnen indijken. Jonge diabetespatiënten hebben nog een lang leven voor zich, en zijn dus lang blootgesteld aan een verhoogd risico voor allerlei chronische letsels, zoals blindheid, nierproblemen, wonden die niet genezen. Diabeticus zijn, is ook een niet te onderschatten dagelijkse last: je moet immers elke dag je voeding en activiteiten goed controleren en letten op je insuline-injecties en bloedsuikermetingen.

Is diabetes vooral een westerse ziekte?

Dat wordt gezegd, omdat door obesitas, door onze levensgewoontes en door de stijgende levensverwachting het aantal diabetespatiënten sterk verhoogt. Maar je mag niet vergeten dat de westerse economie erop gericht is de ontwikkelingslanden de westerse gewoontes te laten aanneemen. Men is dus bezig om, samen met de flatscreens, ook diabetes in te voeren in die landen. Omdat hun

medisch apparaat zich niet even snel ontwikkelt als het onze, zal dat volgens mij nefaste gevolgen hebben.

Is diabetes erfelijk?

Bij diabetes heb je altijd een erfelijke component. Deze kan groot of klein zijn. Het is niet omdat je moeder, vader, broer of zus diabetes heeft, dat je zelf ook diabetes zal ontwikkelen, maar statistisch gezien is de kans wel groter. Familieleden willen vaak graag weten of ze dat risico echt dragen en hoe hoog het dan is. Wanneer diabetes werd vastgesteld onder de 40 jaar kan het Belgisch Diabetes Register (BDR) onderzoeken verrichten om het risico te bepalen bij familieleden in eerste rang (www.bdronline.be). Zo kan je veel mensen geruststellen en anderen van dichtbij medisch beginnen volgen. Dit is zowel belangrijk voor de volksgezondheid als voor studies naar preventie, maar toch moeten wij continueren om de minimale financiering rond te krijgen.

Wat is dat Belgisch Diabetes Register?

Klinische studies moet je echt op grotere schaal kunnen ondernemen, niet binnen één instelling. Daarom hebben we vanuit de Vrije Universiteit Brussel, samen met diabetologen uit andere universiteiten, het Belgisch Diabetes

Prof. Dr. Daniël Pipeleers

Register opgericht. In dat register worden niet alleen heel nuttige gegevens verzameld over type 1 diabetes, en de risicobepaling, maar het is ook een platform voor een brede samenwerking in België. Het BDR is een uniek instrument om klinische studies naar preventie op te zetten. Het verenigt diabeteswerkers uit de universitaire en niet universitaire geneeskunde en leidt tot gemeenschappelijke standpunten en activiteiten. Het BDR is een belangrijke partner voor het JDRF Center.

Hoe situeer je het JDRF Center op de kaart van België en verder?

Hierop kan ik niet objectief antwoorden. Wel kan ik voortgaan op de beoordelingen die we te lezen krijgen na internationale evaluaties. We leiden eruit af dat we in het buitenland als een leidend centrum worden gezien voor de ontwikkeling van bètaceltherapie in diabetes. Onze strategieën worden als vernieuwend aanzien en krijgen brede navolging. Onze resultaten wekken sinds lang belangstelling. Voor het JDRF zijn we een referentiepunt geworden. In het huidige 6e kader-

programma van de Europese Unie werd het project van ons Center goedgekeurd, als enige in dit domein. Ik durf stellen dat dit een uniek center is, omdat het zorgt voor een vertaling van basisonderzoek naar grote klinische noden, en omdat het is samengesteld uit eerste rangonderzoekers.

Ik las dat een zevende van de RIZIV-uitgaven wordt besteed aan patiënten met diabetes. Hoe valt dat te rijmen met de beperkte inspanningen van de overheid voor diabetes-onderzoek?

Daar moet de overheid inderdaad wel eens een antwoord op geven. Ik denk dat een bedrijf dat een zevende van haar kosten besteedt aan iets dat het niet onder controle heeft, daarin zal investeren om dat probleem op te lossen. Ik vermoed ook dat patiënten verwachten dat een proportioneel deel van de kost aan onderzoek wordt besteed. Maar die discussie wordt nooit gevoerd. Ik zeg niet dat er in België geen onderzoekskredieten zijn voor diabetes. Wel ontbreekt de reflex om de problemen grondig aan te pakken, om

iets te doen aan aandoeningen die de maatschappij enorm veel kosten. Dat is in de Verenigde Staten wel op grote schaal gebeurd. Ook in Zweden, in het Verenigd Koninkrijk en in Australië werden grote budgetten vrijgemaakt, onder meer om programma's op te starten zoals de onze. Maar ik denk dat de mensen die bij ons met de gezondheidsuitgaven bezig zijn dat niet eens weten. Ik denk dat velen zelfs niet op de hoogte zijn van het bestaan en de doelstellingen van ons centrum.

U bent een wereldautoriteit op het vlak van diabetesonderzoek. Heeft u al aantrekkelijke voorstellen gekregen om in het buitenland te gaan werken?

Als ik op uw vraag antwoord, wil dit niet zeggen dat ik de eerste zin bevestig. Ik heb inderdaad interessante voorstellen gekregen, maar wanneer je hier een programma en een team uitbouwt, dan neem je eigenlijk een engagement tegenover beide en dat is ook nodig om resultaat te halen. Ik heb aan de Vrije Universiteit Brussel een langetermijnprogramma kunnen concipiëren

en ontwikkelen en heb een team en een Center kunnen opbouwen dat op heel boeiende projecten werkt. We werken aan klinische toepassingen bij patiënten. Ik ben dus tevreden met mijn keuze. Natuurlijk erger ik me vaak aan de moeilijkheden die je hebt om hier onderzoek te doen, aan de veel grotere inspanningen die hier nodig zijn. Je moet overal hard werken, maar hier moet je heel hard werken. Het onderzoeksklimaat is ongunstig en in een kleine instelling voel je dat meer.

Welke doelstellingen heeft u nog? Welke doorbraken wil u nog realiseren?

De doelstelling blijft dezelfde: gesteund op basisonderzoek verder bètaceltherapieën ontwikkelen bij diabetespatiënten, met grotere toepasbaarheid en langere werking, als het kan door preventie, als het moet door behandeling. Ik hoop dus lang gezond te blijven en dezelfde gedrevenheid te behouden om met mijn ploeg hieraan te kunnen werken.

KORT NIEUWS

AyGo Erasmus

The day of student mobility

Brussels 29th of march

Discover how an exchange can change your life

CONFERENCE
Why is everybody talking about student mobility?

INFO MARKET
How can I start my own mobility experience?

PARTY
Am I the only one feeling these Euro-Sensations?

WWW.AYGOERASMUS.BE

AYGO ERASMUS: DAG VAN DE STUDENTENMOBILITEIT

Ontdek hoe een uitwisseling je leven kan veranderen! Om studentenmobiliteit te promoten organiseert "Erasmus Student Network Brussels" (www.esn-brussels.be) in samenwerking met de dienst Internationale relaties van de Vrije Universiteit Brussel op 29 maart 2006 de Dag van de Studentenmobiliteit. Met dit evenement willen ze studenten motiveren en stimuleren om zelf een onvergetelijke uitwisselingservaring op te doen. "Het wordt een dag waarop internationale uitwisselingen, studentenmobiliteit en breeddenkendheid centraal staan. Een dag waarop het dynamische karakter van het nieuwe Europa en de Vrije Universiteit Brussel samenkomen om een breed en jong publiek te doen dromen over mobiliteit in al zijn aspecten en hun helpen deze droom te realiseren", aldus de initiatiefnemers.

De dag wordt opgedeeld in drie delen, elk met hun eigen slagzin:
 - Conference: "Why is everybody talking about student mobility?"
 - Info Market: "How can I start my own mobility experience?"
 - Party: "Am I the only one feeling these Euro-Sensations?"

Voor meer informatie kan je terecht op de website: www.aygoerasmus.be.

Topdirigent Daniel Barenboim ontvangt eretekens

Op 12 januari was pianist/dirigent Daniel Barenboim te gast in Brussel voor een concert in het Paleis voor Schone Kunsten. Diezelfde avond mocht hij, in aanwezigheid van Europees Commissievoorzitter José Barroso, ook de eretekens in ontvangst nemen van het eredoctoraat dat hem al in 2003 door de academische overheid van de Vrije Universiteit Brussel was toegekend. Daniel Barenboim kreeg de titel van doctor honoris causa voor zijn muzikaal talent, maar nog veel meer voor de inspanningen die hij via de muziek doet voor vrede in het Midden-Oosten.

Daniel Barenboim werd in 1942 geboren in Buenos Aires als zoon van Joods-Russische ouders. Op vijfjarige leeftijd startte hij reeds met pianolessen en in augustus 1950 gaf hij, op zevenjarige leeftijd, zijn eerste officiële concert in Buenos Aires. Barenboim en zijn familie verhuisden in 1952 naar Israël. Twee jaar later stuurden zijn ouders hem bij Igor Markevich in Salzburg op leerschool. In dezelfde periode ontmoette hij ook de legendarische dirigent Wilhelm Furtwängler, voor wie hij een paar stukken mocht spelen. Furtwängler was erg onder de indruk en beschreef de jonge Barenboim als een uitzonderlijk natuurtaent.

Pianist en dirigent

Daniel Barenboim debuteerde als pianist in Wenen en Rome (1952), in Parijs (1955), Londen (1956) en New York (1957) samen met Leopold Stokowski met wie hij *Symphony of the Air* uitvoerde. Hij toerde door de VS, Europa en Australië en raakte zo stilaan bekend als één van de meest briljante pianisten van zijn generatie. In dezelfde periode kreeg Barenboim ook de smaak van het dirigeren te pakken. Dankzij zijn nauwe band met het English Chamber Orchestra, met wie hij zowel als dirigent als pianist optrad in Europa, de VS, Japan, Australië en Nieuw-Zeeland, werd Barenboim wereldberoemd. Na een succesvol debuut als dirigent voor het New

Philharmonia Orchestra in Londen in 1967 werd hij gevraagd voor alle belangrijke Europese en Amerikaanse symfonische orkesten. Tussen 1975 en 1989 was Barenboim muzikaal directeur van het Orchestre de Paris. In 1991 volgde hij Sir Georg Solti op als muzikaal directeur van het Chicago Symphony Orchestra. In 1992 werd hij Algemeen Muziekdirecteur van de Deutsche Staatsoper Berlin. En in de herfst van 2000 benoemde de Staatskapelle Berlin hem tot dirigent voor het leven.

Verdraagzaamheid

Barenboim is ook op een ander vlak een zeer opmerkelijke figuur. Met zijn muziek probeert hij immers een boodschap van verdraagzaamheid over te brengen, iets wat hij in enkele zeer opmerkelijke initiatieven in de praktijk wist te brengen. Zo slaagde hij erin om een Jood, geboren tijdens de Tweede Wereldoorlog en een Israëliër gedurende drie jaar te laten samenwerken met drie Duitse (!) orkesten. Alles gebeurde in een atmosfeer van wederzijds respect en begrip. In 1993 leidde een toevallige ontmoeting tussen Daniël Barenboim en de Palestijnse schrijver en Columbia University professor Edward Said (1935-2003) in een Londens hotel tot een intense vriendschap. Hoewel ze elk uit een andere politieke cultuur komen ontdekten ze verbazend veel gelijkenis-

sen in hun visie op het Palestijns-Israëliësch conflict.

West Eastern Divan Orchestra

Deze hechte vriendschap mondde uit in Barenboim's eerste concert op de Westelijke Jordaanoever in februari 1999 en in een workshop voor jonge muzikanten uit het Midden-Oosten die plaatsvond in Weimar in 1999. Deze 'West Eastern Divan Orchestra' bracht jonge talentvolle muzikanten uit Egypte, Syrië, Libanon, Jordanië, Tunesië en Israël samen. Het idee was om deze jongeren samen te brengen op neutraal terrein om samen muziek te maken, begeleid door de beste muzikanten ter wereld. Dit project hangt samen met het initiatief Music Fund, dat onder meer muziekinstrumenten inzamelt voor de Palestijnse gebieden. Onlangs werd een eerste schenking van zo'n vierhonderd instrumenten afgeleverd.

Said en Barenboim schreven samen ook een boek over hun ontmoetingen: "Parallels and Paradoxes". In oktober 2002 kreeg het duo de Spaanse prestigieuze Prins Van Asturias Concord Prijs voor hun 'West Eastern Divan Orchestra'. Barenboim werd ook benoemd tot ereburger van Spanje. In November 2002 kreeg hij de Prijs voor Tolerantie van de Protestantse Academie of Tutzing (Duitsland). In dezelfde maand ontving hij van de Duitse President het Grosses

Bundesverdienstkreuz, de hoogste eere die een niet-staatshoofd kan ontvangen.

Eredoctoraat

Het Paleis voor Schone Kunsten in Brussel was dan ook maar wat ver-eerd dat het Daniel Barenboim in januari mocht ontvangen voor een concert. Barenboim speelde er 'Das wohltemperierte Klavier II' van Johann Sebastian Bach. Zijn optreden leverde hem die avond niet enkel een minutenlange staande ovatie op. In aanwezigheid van Europees Commissievoorzitter José Barroso mocht de muzikant namelijk een eredoctoraat van de Vrije Universiteit Brussel in ontvangst nemen. In zijn dankwoord prees Barenboim niet alleen het muzikantschap, maar vooral ook de intelligentie en de moed van de deelnemende musici van het West Eastern Divan Orchestra. "Muziek is op deze manier in staat een boodschap te brengen die in woorden niet te vatten is. "Was dat wel zo, dan moesten we geen muziek spelen", merkte hij op. "De eerste bedoeling is om oor te krijgen voor elkaars argumenten en niet zozeer om het roerend met elkaar eens te zijn", aldus Barenboim.

Commissievoorzitter José Barroso feliciteert Daniël Barenboim

Naar school in twee talen

“De talenkennis van de Vlaming is rampzalig. Niemand spreekt nog goed talen. De Vlaming verliest zijn voorsprong.” Dat zegt professor Piet Van de Craen van de vakgroep Taal- en Letterkunde. School lopen in verschillende talen biedt volgens hem een oplossing. Samen met zijn collega-onderzoekers, Dr. Katrien Mondt, Dr. Katja Lochtman, Evy Ceuleers, Laure Allain en Steven van Den Berghe ijvert hij voor de invoering van meertalig onderwijs.

Is het zo slecht gesteld met het huidige taalonderwijs?

Van de Craen: Mochten de resultaten van het rekenonderwijs in Vlaanderen even slecht zijn als die van het taalonderwijs, dan zou dat leiden tot een revolutie. Iedereen lijkt te accepteren dat het taalonderwijs nergens toe leidt: de avondscholen zitten vol met mensen die Frans of Nederlands leren, terwijl ze die taal tien jaar of langer op school hebben gevolgd. Stel je voor dat we zouden moeten gaan leren rekenen in de avondschoon? Hoeveel middelen worden er niet besteed aan het taalonderwijs en wat zijn de resultaten? Bijzonder mager.

Wat houdt uw project, Stimulerend Meertalig Onderwijs in Brussel (STIMOB), juist in?

Van de Craen: Het is een project waarbij we scholen zoeken en hen proberen te overtuigen een deel van het curriculum, ongeveer 20 procent, in het Frans te geven. Deze aanpak koppelen we dan aan allerlei onderzoeksinvashoeken zoals taaldidactiek, etnografie, attitude- en discoursanalytisch onderzoek, breinonderzoek en onderwijsvernieuwing.

Werken jullie met Frans als tweede taal?

Van de Craen: In Brussel is dat zo omwille van de taalwet. In Vlaanderen omdat het Frans de belangrijkste tweede taal en een belangrijke cultuurtaal is. Het zou te gek zijn om Engels of Chinees te nemen bijvoorbeeld.

Mondt: Het is belangrijk dat je voor een deel van het curriculum een tweede of een derde taal als instructietaal gebruikt. Het is dus niet de bedoeling dat je ééntalig naar school gaat en twee uur in de week een tweede taal leert, maar wel dat je bijvoorbeeld de helft van je vakken in het Nederlands volgt en de andere helft in die tweede taal. We hebben daar een naam voor: Inhoud- en Taakgericht

TaalOnderwijs, ITTO.

Ceuleers: We willen dit soort onderwijs niet opleggen aan scholen. We willen de keuze aan hen laten of ze zo'n project willen implementeren. Dat is heel erg afhankelijk van de context waarin die school opereert. In sommige scholen is er misschien geen draagvlak voor een dergelijk project, terwijl andere wel vragende partij zijn. Vooral in Brussel bestaat er echt wel een vraag naar meertalig onderwijs.

In welke scholen loopt dit project?

Van de Craen: Momenteel lopen er projecten in de Hendrik Conscience school in Schaarbeek, de Zonnewijzer in Sint-Pieters-Woluwe en het Regenboogje in Etterbeek, maar we hopen dat in de toekomst natuurlijk uit te breiden. Onze resultaten in die scholen zijn immers buiten elke verwachting.

Is meertalig onderwijs iets nieuws?

Van de Craen: Meertalig onderwijs is een Europese visie op taal. Iedereen wordt geacht drie talen te kennen wanneer hij of zij afstudeert op 18 jaar. Alle Europeanen moeten talen leren. Net omdat we in Europa verscheidenheid beogen en geen eenheidsworst. We stellen vast dat leren in een andere taal leidt tot stimulerend leren en een andere organisatie van het brein. En verder leidt het tot openheid en tolerantie, want wat de boer niet kent, eet hij niet. Je moet niet vergeten dat er politieke partijen zijn die garen willen spinnen bij de angst voor de ander die een vreemde taal spreekt. Meertalig onderwijs zorgt ook voor een nieuwe kijk op lesgeven. Het leidt tot een attitudeverandering en last but not least tot leraren die zichzelf moeten herdefiniëren. Vlaanderen is op het vlak van meertalig onderwijs echter een witte vlek op de kaart. In Europa scoren enkel Griekenland, IJsland en Portugal even slecht.

Prof. Piet Van de Craen (midden) met zijn collega-onderzoekers

Hoe komt dat?

Van de Craen: Ten eerste is er angst. We zijn ooit verfranst geweest en daar hebben we blijkbaar een diep trauma aan overgehouden. Die angst lijkt wel kunstmatig in stand te worden gehouden. Ten tweede hebben we een taalwet die verlamdend lijkt te werken. Dat geldt althans voor de Vlamingen, niet voor de Walen. Daarbovenop heeft men ook schrik dat er niet genoeg leraren zijn voor dit soort onderwijs. Er zijn dus een aantal elementen die onze achterstand verklaren. Maar wij zeggen dat we er gewoon mee moeten beginnen. De voornoemde problemen lossen zich immers wel op eens je er mee van start gaat. Momenteel dreigen we achterop te raken.

Is Brussel een ideaal laboratorium voor meertalig onderwijs?

Van de Craen: Dat is inderdaad zo, maar in Vlaanderen denken ze ten onrechte dat zij het niet nodig hebben. Dat blijkt niet zo te zijn. De huidige leerprocessen om een andere taal te leren, gaan te traag. Het volstaat niet om een beetje grammatica te geven en op die manier goed Frans te kennen. Zo werkt het niet, ook niet met Engels, laat staan

met Duits. Niemand spreekt nog goed talen. De Vlaming verliest zijn voorsprong.

Tegenstanders zeggen dat meertalig onderwijs tot een slechte kennis van de eigen moedertaal leidt.

Van de Craen: Net het tegendeel is waar. Omwille van het feit dat leerlingen met verschillende talen bezig zijn, hebben ze ook een groter reflectief vermogen om op hun moedertaal toe te passen en zie je dat de resultaten zeer goed zijn. Dat zien we in onze kleine groep in Brussel, maar ook in Wallonië, waar we met veel grotere groepen werken. Daar stellen we vast dat bij leerlingen die zelfs 80% van de lessen in het Nederlands gekregen hebben, de resultaten voor het Frans ook zeer goed zijn. Zij halen zelfs eindtermen die ze in volledig Franstalige scholen niet halen. Er gebeurt bij het volgen van meertalig onderwijs dus wel degelijk wat in het leerproces en in het brein.

Is het niet vooral interessant voor intelligentere kinderen?

Van de Craen: Ook daar is geen enkele aanwijzing voor. Iedereen spreekt toch talen. In Afrika zijn er gebieden waar men viertalig is. Ook

daar heb je dommeriken en slimmeriken. Wel, ook de dommeriken spreken er vier talen.

Mondt: Je moet wel realistisch zijn. Als je je kind naar school laat gaan en je wil het alles in twee talen laten doen, dan kan dat in den beginne een beetje trager gaan dan wanneer het maar één taal moet leren. Maar je ziet in de resultaten steeds een gestage inhaalcurve. Als dat meertalig leerproces continu wordt aangehouden, komt het op het einde van het zesde jaar op hetzelfde punt uit. Maar op dat moment spreken de kinderen uit het tweetalig onderwijs wel twee talen en de anderen slechts één.

Welke invloed heeft meertalig onderwijs op het brein?

Mondt: Mijn onderzoek spitste zich toe op tweetalige kinderen: ofwel kinderen die van thuis uit tweetalig zijn, ofwel kinderen die thuis ééntalig zijn, maar - zoals heel vaak gebeurt in het Brusselse - in het Nederlands naar school gaan. In samenwerking met de dienst MR van het Erasmushospitaal van de ULB hebben we functioneel magnetische resonantie-onderzoek gedaan om de hersenactiviteit bij de uitvoering van bepaalde taken, zoals rekenen, te meten. Op die manier kan je zien welke gebieden gebruikt worden voor een bepaalde taak. Zo merk je dat er heel wat verschillen

zijn tussen de twee groepen kinderen. Dat is ook het geval bij bijvoorbeeld de Stroop-taak, waarbij kleurenamen in een andere kleur staan geschreven en waarbij je afwisselend moet zeggen welk woord er staat of in welke kleur het geschreven is. Die test bepaalt de mate waarin je je attentie selectief op één bepaald ding kan focussen. Wel, daar zie je dat de tweetalige kinderen een enorm voordeel hebben.

Dus een Franstalig kind naar een Nederlandstalige school sturen is niet ideaal?

Mondt: We zien dat er bij ééntalige kinderen die naar school gaan in een andere taal nadelige effecten

zijn voor de kennis van hun eigen moedertaal. Deze kinderen zijn immers niet constructief bezig met de twee talen. Nochtans sturen inderdaad meer en meer Franstalige ouders hun kinderen naar het Nederlandstalig onderwijs. Meertalig onderwijs zou hier een betere oplossing zijn.

Is het organiseren van meertalig onderwijs een dure zaak?

Van de Craen: Het kost niets. Het vergt alleen wat reorganisatie. Voor wat het vinden van leraren betreft, kan je bijvoorbeeld regenten Frans inschakelen. Het kost dus niets extra. Financieel gezien is het een vestzak-broekzak-operatie.

FOTONICA

Fotonische krachten bundelen

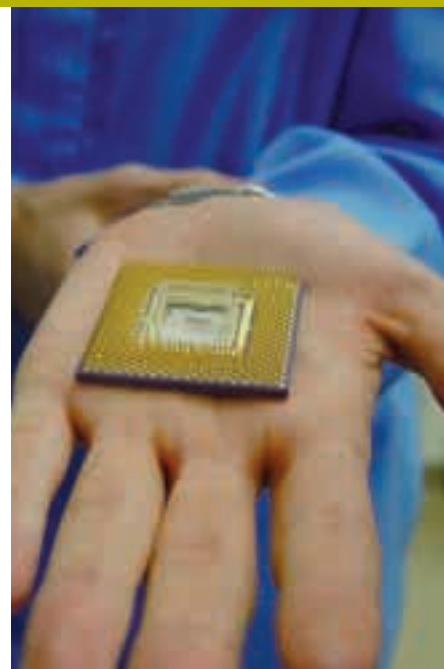
De Faculteiten Ingenieurswetenschappen van de Vrije Universiteit Brussel en de Universiteit Gent starten vanaf 1 oktober 2007 met een gezamenlijke Master in de Ingenieurswetenschappen: Fotonica. Op 16 februari ondertekenden rectoren Benjamin Van Camp en Paul Van Cauwenberge en de decanen van de twee faculteiten Ingenieurswetenschappen in het Brusselse Paleis der Academiën het raamakkoord dat aan de basis ligt van deze gloednieuwe interuniversitaire opleiding.

Fotonica, de studie van licht, de interactie van licht met materie en de toepassingen hiervan, wordt alom erkend als een innovatieve discipline die in deze 21ste eeuw steeds meer aan belang wint. Toepassingen zijn overal voorhanden: in de informatie- en communicatiesector, de geneeskunde en de biotechnologie, de (grote of gesofisticeerde) instrumenten voor bijvoorbeeld materiaalonderzoek, maar ook in de kosmologie, de bouwkunde en de kwaliteitscontrole van producten. Fotonica, een discipline die zowel elementen van de elektronica en de fysica als van materiaaltechnologieën en micro- en nano-technologie integreert, vraagt om een brede, multidisciplinaire aanpak en een uitgebreid spectrum aan competenties en infrastructuur. Daarom besloten de Universiteit Gent en de Vrije Universiteit Brussel de krachten te bundelen. Reeds sinds 2004 draait de interuniversitaire aanpak proef in de vorm van opties binnen de bestaande opleidingen burgerlijk ingenieur, maar vanaf 2007 zal de Master in de Ingenieursweten-

schappen: Fotonica een autonome interuniversitaire ingenieursopleiding worden. Bovendien heeft de Europese Unie groen licht gegeven voor de uitwerking van een gezamenlijke Erasmus Mundus Master of Science in Photonics. Erasmus Mundus is een samenwerkings- en mobiliteitsprogramma van de Europese Unie. Het wil de positie van de EU als 'Centre of Excellence' voor onderwijs veilig stellen, verder uitbouwen en promoten. Omdat de EU ernaar streeft van de Erasmus Mundus Masters echte topmasters te maken, worden heel strenge criteria gehanteerd tijdens de selectieprocedure. Uiteindelijk werden slechts 21 van de 120 ingediende voorstellen geselecteerd, waarvan er 4 door Belgische universiteiten gecoördineerd worden. Deze Engelstalige opleiding in Fotonica - die reeds volgend academiejaar van start gaat voor minstens 27 niet EU-studenten en een voorlopig nog niet gekend aantal EU-studenten - zal, samen met de twee Vlaamse instellingen, worden ingevuld door drie buitenlandse partners: de University

of St. Andrews (Groot-Brittannië), de Heriot-Watt University (Groot-Brittannië) en de Kungliga Tekniska Högskolan (KTH Stockholm, Zweden). Het onderwijsaanbod zal in Vlaanderen volledig samenlopen met dat van de Interuniversitaire Master in de Ingenieurswetenschappen: Fotonica.

De inhoud van de opleiding is ambitieus: de initiatiefnemers wensen enerzijds de student grondige inzichten en vaardigheden aan te bieden in o.a. lasers, fotonische materialen, componenten en systemen zoals optische sensoren en detectoren. Zowel de basisfysica, als het ontwerp en de aanwending van fotonische componenten in systemen komen aan bod. Toch behoudt de opleiding haar breed karakter door de mogelijkheid om een belangrijk keuzepakket - een zogenaamde minor - te volgen in ICT, elektronica, materiaalkunde, natuurkunde, bedrijfskunde,... . Dankzij het brede netwerk aan industriële contacten, uitgebouwd door ondermeer Prof. Hugo Thienpont aan de Vrije Universiteit Brussel en Prof. Roel

Baets aan de Ugent, zullen de studenten de mogelijkheid krijgen om stage te lopen in bedrijven waar innovatie tot de bedrijfscultuur behoort.

Prof. Roel Baets van de Universiteit Gent treedt op als coördinator van de globale opleiding voor het Erasmus Mundus programma en is de eerste voorzitter van de opleidingsraad van de Interuniversitaire Master. Prof. Irina Veretennicoff van de vakgroep Toegepaste natuurkunde en fotonica (TONA) is vice-voorzitter van deze opleidingsraad, die eminente ZAP-leden bijeenbrengt uit verschillende vakgroepen van beide universiteiten.

Milieuzorg?

Ik doe mee!

Onder het motto "Milieuzorg? Ik doe mee!" ging de Dienst Milieuoördinatie in januari 2006 van start met een campagne die het personeel en de studenten van de Vrije Universiteit Brussel wil betrekken bij de milieuproblematiek op het werk.

De campagne "Milieuzorg? Ik doe mee!" nodigt de personeelsleden en studenten uit om zich, binnen de mate van hun mogelijkheden, in te zetten voor een meer milieuvriendelijke instelling. Alle leden van de universitaire gemeenschap kunnen in het kader van hun takenpakket een aantal kleine maatregelen nemen die materiaal en energie besparen en dus ook financieel voordelig zijn, maar toch geen al te grote inspanningen vragen. Een eerste stap van de campagne was het verspreiden van een brochure met daarin een veertigtal tips die kunnen bijdragen tot een verminderd papier-, water- en energieverbruik. Verder werd ook aan alle personeelsleden gevraagd een enquête, de milieuedragsscan, in te vullen.

Denk- en Actiegroep Duurzame Ontwikkeling

De campagne "Milieuzorg? Ik doe mee!" wordt versterkt door de werking van DADO, de Denk- en Actiegroep Duurzame Ontwikkeling. DADO bestaat uit een aantal vorsers en studenten van het Departement Biologie, Geografie en Hydrologie die het hoge dagelijkse papierverbruik niet meer konden aanzien. DADO vond al spoedig een bondgenoot in UCOS vzw die zich niet enkel inlaat met ontwikkelings samenwerking in het zuiden, maar ook werk wil maken van duurzame ontwikkeling in onze eigen maatschappij en aan de universiteit zelf. Ook Dimitri Devuyt, de milieuoördinator van de Vrije Universiteit Brussel, ondersteunt DADO actief. DADO, UCOS en de dienst Milieuoördinatie besloten bij het begin van dit academiejaar 2005-2006 hun krachten te bundelen en samen te werken aan een meer duurzame en milieuvriendelijke universiteit. Een eerste concreet resultaat van de werkzaamheden was, zoals reeds vermeld, de organisatie van een milieuedragsscan onder

de personeelsleden van de Vrije Universiteit Brussel. Het idee was om op basis van een online vragenlijst te peilen naar de houding, de wensen en de verzuchtingen van het personeel t.o.v. het milieu.

EcoTeams op het werk

Eens de resultaten van de milieuedragsscan verwerkt, zullen in de lente van 2006 binnen de verschillende faculteiten EcoTeams worden opgericht. Het 'EcoTeam op het Werk'-model is een methode om medewerkers van een organisatie zelf keuzes te laten maken voor een meer duurzame werkomgeving. De EcoTeams zullen professioneel worden begeleid door de vzw Ecolife. Op basis van empowerment-technieken en met een combinatie van creativiteit, samenwerking, enthousiasme en concreet milieuresultaat willen de EcoTeams werken aan een gedragsverandering op de werkvloer. Het EcoTeam bestaat uit een groep van 6 tot 10 collega's die gedurende 3 bijeenkomsten van twee uur samenkomen. De eerste invalshoek is steeds de eigen werkplek en de eigen werkstijl. Er wordt ook nagegaan welke maatregelen in de vakgroep of de dienst en aan de Vrije Universiteit Brussel als geheel kunnen worden toegepast. Alle personeelsleden en studenten kunnen vrijblijvend deelnemen aan de vergaderingen van DADO en geïnteresseerde personeelsleden die de mogelijkheid hebben om zich drie keer twee uur vrij te maken (gespreid over drie maanden) kunnen zich inschrijven voor een EcoTeam.

Bioveiligheid

Sinds 2005 is de Dienst Milieuoördinatie uitgebreid en krijgt de milieuoördinator deeltijdse bijstand van Walter Kempnaers, de nieuwe bioveiligheidsverantwoordelijke van onze universiteit en Serge Gillot die heel wat secreta-

riaats-, plannings- en logistieke taken op zich neemt. De bioveiligheidsverantwoordelijke heeft tot taak de laboratoria die werken met pathogene organismen of genetisch gemodificeerde organismen bij te staan in het zo veilig mogelijk werken. De wetgeving voorziet dat werkzaamheden die een bioveiligheidsrisico inhouden, moeten plaatsgrijpen onder zeer specifieke voorwaarden. Voor deze activiteiten dienen bioveiligheidsdossiers te worden opgemaakt. Aandachtspunten van de bioveiligheidsverantwoordelijke in 2006 zijn onder meer het toepassen van de inperkingsmaatregelen zoals opgenomen in de gebruikersvergunningen, het valideren van de autoclaven, het correct sluiten van de gelevaten met risicohoudend medisch en biologisch afval en het voorbereiden en uitwerken van opleidingen voor de personeelsleden van de betrokken laboratoria.

Advieseren en coördineren

De milieuoördinator zal in 2006 ook blijvend aandacht hebben voor het toepassen van goede praktijk in de laboratoria. Vooral de inzameling van het gevaarlijk afval blijft één van de belangrijkste taken van de Dienst Milieuoördinatie. Zowel chemisch afval als risicohoudend medisch en biologisch afval en ander bijzonder afval dienen door een erkend afvalophaler te worden afgevoerd. Daarnaast is er het wettelijke kader: het opvolgen van de milieuwetgeving, het opmaken van aanvraagdossiers voor milieuvergunningen,

het in de praktijk brengen van de exploitatievoorwaarden die ons worden opgelegd door de overheid, het begeleiden van milieu-inspecties door de Brusselse overheid en het onderhouden van contacten met het Brussels Instituut voor Milieubeheer vragen heel wat werk. Eén van de belangrijkste taken van de milieuoördinator is het beantwoorden van de meest uiteenlopende vragen op milieugebied die komen vanuit de universitaire gemeenschap en het formuleren van adviezen naar individuen, diensten, vakgroepen, faculteiten en bestuursorganen van de Vrije Universiteit Brussel. Iedereen die met een vraag zit rond milieu of bioveiligheid wordt met raad en daad bijgestaan.

Meer informatie:

www.vub.ac.be/MICO

Dimitri Devuyt,
Milieuoördinator
tel. 02/629.14.75
dimitri.devuyt@vub.ac.be

Walter Kempnaers
tel. 02/629.15.25
walter.kempnaers@vub.ac.be

Serge Gillot
tel. 02/629.39.97
fax 02/629.14.76
sgillot@vub.ac.be

Studeren voor Islamleerkracht

Als eerste hogeschool in Europa startte de Erasmushogeschool Brussel (EhB) acht jaar geleden met de opleiding Leraar Secundair Onderwijs, afstudeerrichting Islamitische Godsdienst. Acht studenten kozen toen voor deze richting. Vandaag, in het academiejaar 2005-2006, is deze opleiding van de EhB nog altijd uniek in Europa, maar het studentenaantal steeg exponentieel tot 51 in het eerste jaar. Een interview met Fayssal Okrich, Mariam Hidara en Fatima Ben Azrak, drie laatstejaars; en Inge Lambrichts en Ilse Strobbe, twee docenten en projectmedewerkers van de opleiding.

Mariam en Fatima studeren voor lerares Islamitische Godsdienst

De afstudeerrichting Islamitische Godsdienst aan de EhB bestaat nu 8 jaar. Hoe werden Islamitische leerkrachten in de periode daarvoor opgeleid?

Inge Lambrichts: Bij de Moslim-executieve, het orgaan dat de moslims in België vertegenwoordigt, kun je, ook nu nog, een opleiding volgen tot islamleerkracht. Met dat getuigschrift, aangevuld met een GPB (vroegere d-cursus), kun je door de executieve aangesteld worden als leerkracht voor het secundair onderwijs.

Fatima: Aan de EhB kunnen we, naast Islamitische Godsdienst, ook nog twee andere vakken kiezen, zoals Informatica, Geschiedenis, Wiskunde... Bovendien moet onze kennis van het Nederlands perfect zijn. Dit zijn zeker voordelen om geïntegreerd te raken binnen een school. We ervaren dat de islamleerkracht vaak nog de 'stille' man of vrouw is die door de lerarenkamer loopt. Daar willen wij verandering in brengen.

Moet je moslim zijn om voor de afstudeerrichting te kunnen kiezen?

Mariam: Enkele van onze medestudenten zijn bekeerlingen, dus het is zeker mogelijk om de opleiding aan te vatten zonder dat je van thuis uit islamitisch bent opgevoed. Toch moet je natuurlijk, net zoals een leerkracht katholieke godsdienst, gelovig zijn. Voor het examen Koran moet je bovendien ook een woordje Arabisch spreken, omdat je het heilig boek enkel kunt doorgronden in deze

taal. Maar voor studenten die geen kennis van het Arabisch hebben, biedt de Erasmushogeschool extra lessen aan.

Fayssal: Tijdens de opleiding komen alle aspecten van de islamitische godsdienst aan bod. De EhB werkt voor de opleiding heel nauw samen met de Moslim-executieve; zelfs de leerplannen worden met dit orgaan besproken. Dat is echt een enorm pluspunt, want ook wij worden door de Moslim-executieve aangesteld als islamleerkracht.

Ondervinden de, vaak allochtone, studenten meer problemen in het hoger onderwijs?

Ilse Strobbe: Sommige studenten, en dat zijn niet alleen onze moslimstudenten, hebben het Nederlands niet als moedertaal, en dat maakt het hoger onderwijs voor hen extra moeilijk. Voor deze studenten heeft de EhB een samenwerkingsproject opgezet met het Huis van het Nederlands. Het is een ondersteuningscentrum waar we samen met de studenten aan hun mondelinge en schriftelijke vaardigheden van het Nederlands werken. Dit project staat niet alleen open voor studenten van deze opleiding; alle EhB-studenten en studenten van de campus Jette van de Vrije Universiteit Brussel, kunnen daarvoor bij ons terecht. **Fayssal:** Om de integratie van de studenten te bevorderen, hebben we ook een studentenvereniging, Nasieha, wat staat voor 'goede raad'. Naast een groot aantal activiteiten, hebben we bij het begin van het academiejaar voor de eerstejaars een

infomoment, waarop we hen laten kennismaken met het reilen en zeilen van onze hogeschool."

Mariam: Met onze studentenclub willen we ook de niet-islamitische leerlingen laten proeven van onze godsdienst. Zo organiseren we elk jaar tijdens de ramadan een 'iftar'. Bij deze 'iftar' komen we bij zonsopgang samen om het vasten te verbreken en dit te vieren met een avondmaal.

Fatima: We kunnen op veel bijval rekenen van de niet-islamitische studenten voor activiteiten van onze studentenkring, omdat we hen kennen van de colleges van andere vakken en de gemeenschappelijke stam. Deze gemeenschappelijke stam bestaat uit 7 modules, die gespreid zijn over de drie jaren van onze opleiding. Alle studenten van de lerarenopleiding volgen deze modules en we worden in groepjes opgedeeld ongeacht de richting die we kiezen. Op die manier leer je veel mensen kennen, en zo verdwijnen de vooroordelen van sommige medestudenten sneller.

In welke scholen kunnen jullie terecht als islamleerkracht?

Fayssal: In provinciale en gemeenschapsscholen moet islam worden aangeboden als daar vraag naar is. De scholen hebben een groot tekort aan islamleerkrachten, dus we zullen zeker wel werk vinden. Bovendien kunnen we lesgeven in alle richtingen en graden van het secundair onderwijs.

Fatima: Toch mogen vrouwelijke leerkrachten niet altijd een hoofd-

doek dragen in secundaire scholen, wat het voor ons heel moeilijk maakt. In de islamles moeten we onze leerlingen wijzen op het belang van een hoofddoek, en als we enkele uren later aardrijkskunde geven, mogen we zelf geen hoofddoek meer dragen. Dat kan niet. Het is een maatschappelijk probleem dat dringend bespreekbaar moet worden.

Kunnen volwaardige, Nederlandse islamleerkrachten de integratie van allochtonen bevorderen?

Fayssal: Daar ben ik van overtuigd, al zal het resultaat niet onmiddellijk meetbaar zijn. Als leerlingen zien dat hun leerkracht ook een moslim is, zal hen dit zeker helpen een positief zelfbeeld te vormen.

Mariam: Als allochtone leerlingen vallen, mogen ze niet blijven liggen, ze moeten opstaan en sterker worden. Toen ik klein was, werd ik ook tegengewerkt, maar net dat heeft me gemotiveerd.

Voor meer informatie rond het ondersteuningscentrum Nederlands, kun je terecht bij Ilse Strobbe
ilse.strobbe@docent.ehb.be
of op www.ehb.be.

Redelijk eigenzinnige huisstijl

Op 15 december 2004 lanceerde de Vrije Universiteit Brussel haar nieuwe huisstijl. Nu, ruim een jaar later, maken we een eerste keer de balans op. Is de operatie geslaagd? Werden alle doelstellingen bereikt? Waar lagen de knelpunten en wat waren de reacties? Sandra van Maurik, hoofd van de Dienst Interne en Externe Communicatie, geeft uitleg.

En, bent u tevreden?

Jazeker. Ik zie dat veel secretariaten de nieuwe huisstijl toepassen. Onze volledige communicatie naar de toekomstige studenten toe is inmiddels conform de nieuwe huisstijl: opleidingskaarten, beurspanelen, website, advertenties en de aankleding tijdens infodagen, het vormt één mooi geheel. Ook andere producten, zoals het informatiemagazine Akademos, het jaarverslag, de elektronische nieuwsbrief, de persmappen, de naam- en groetenkaartjes kregen een nieuw huisstijl-jasje. Veel personeelsleden hebben ondertussen ook de weg naar onze dienst gevonden om hun uitnodigingen, folders en affiches te laten vormgeven. In 2005 hebben we meer dan 100 van dergelijke drukwerken begeleid. Zo kwamen we tot het besluit om ook in 2006 een lay-outbudget te voorzien, zodat iedereen kosteloos terecht kan op de dienst Communicatie voor zijn/haar lay-outwerk. De opmaak gebeurt dan uiteraard wel volgens de richtlijnen van de huisstijl. Ook wie een congres organiseert in samenwerking met andere partners, kan de lay-out van het promotiemateriaal via onze dienst laten verlopen, zij het dan wel tegen betaling.

De implementatie van de huisstijl is dus geslaagd?

We hadden vooropgesteld dat de invoering van de huisstijl binnen een termijn van één jaar afgerond moest zijn. Voor het overgrote deel is dat gelukt. Maar er zijn natuurlijk nog producten die moeten volgen.

Is de operatie verteerd?

Ik zie in ieder geval dat zeer velen de nieuwe huisstijl toepassen. Maar of ze ook emotioneel is verteerd? Sommigen komen mij spontaan vertellen dat ze het een geslaagde operatie vinden en dat ze blij zijn met de aangeboden lay-out ondersteuning. Ook buitenstaanders complimenteren de Vrije Universiteit Brussel met haar nieuwe look! Natuurlijk zijn er ook ontevreden reacties: les goûts et les couleurs..., zeg maar. Anderen vragen zich nog altijd af waarom 'het oude logo' moest verdwijnen. Het voormalige letterlogo, met de groene V en witte letters UB, is vervangen door een strak uitgelijnd monogram met de naam Vrije Universiteit Brussel er voluit naast geschreven. Het wapenschild is echter niet veranderd. Op de diploma's bijvoorbeeld staat het wapenschild in de originele kleuren afgedrukt. Maar in combinatie met het nieuwe logo gebruiken we een gemoderniseerde, zwart/wit versie van het wapen-

schild, die veel makkelijker toepasbaar is en die op vrijwel alle communicatieproducten als een soort handtekening aanwezig is. Wat voor mij vooral telt, is dat er eindelijk een éénvormige, esthetische lijn zit in de communicatie van de Vrije Universiteit Brussel. Er bestonden immers geen lay-outrichtlijnen, hetgeen resulteerde in een kakofonie. Nu kun je al het promotiemateriaal naast elkaar leggen, je herkent het onmiddellijk qua kleur en opmaak als zijnde van de Vrije Universiteit Brussel. De concurrentie tussen de universiteiten op het vlak van studentenrekrutering wordt alsmaar groter, we konden het ons dus niet permitteren achter te blijven.

Met de invoering van de nieuwe huisstijl werd ook gekozen voor een nieuwe slogan.

Dat klopt. Met de slogan 'Redelijk eigenzinnig' willen we in onze communicatie naar toekomstige studenten onderstrepen waarvoor we staan. In functie van de nieuwe huisstijl hebben we met tientallen leden van de universitaire gemeenschap zitten brainstormen over wie we zijn en wat onze boodschap is. Het woord Vrij in onze naam stond duidelijk symbool voor Vrij Onderzoek, voor kritisch, vooruitstrevend en innovatief. Het beeld

van 'we kweken hier geen ja-knikkers, maar mensen die voor zichzelf denken en beslissen en die van platgetreden paden durven afwijken' kwam heel sterk naar voren. Het leidde ook tot onze slogan: redelijk eigenzinnig. Van Dale omschrijft 'redelijk' als 'verstandig, geleid door de rede'. En 'eigenzinnig' als 'zijn eigen wil volgend'. Dat is precies waar de Vrije Universiteit Brussel voor staat: we volgen onze eigen zin, soms tegen de waarschuwingen van anderen in, maar altijd geleid door de rede.

Meer informatie:
www.vub.ac.be/home/huisstijl.html

Nabijheid, op mensenmaat en vooral sfeer

Wie zijn onze eerstejaarsstudenten? Waarom en op basis waarvan kozen zij voor de Vrije Universiteit Brussel? Onderzoekster Sarah Van Moll en Prof. Cathy Macharis stelden, in opdracht van de dienst Studentenbeleid, een vragenlijst op en legden ze voor aan de nieuwe eerste bachelorstudenten. In totaal werden 1251 studenten bevraagd, waarvan 1075 generatiestudenten. Dit zijn studenten die zich voor het eerst inschrijven voor een bacheloropleiding in het hoger onderwijs in Vlaanderen. Deze 592 meisjes en 483 jongens vormden het onderwerp van een enquête die past in een breder onderzoek naar de keuzemotivaties van nieuwe studenten en de evaluatie van marketinginstrumenten.

De meerderheid van de generatiestudenten is afkomstig uit de onmiddellijke omgeving van de Vrije Universiteit Brussel, zijnde Vlaams-Brabant (51%) en Brussel-Hoofdstad (12%). Uit het onderzoek 'Studenten in kaart 1991...2004 (Luc Van Wanzele, 2005) blijkt bovendien dat binnen de provincie Vlaams-Brabant vooral studenten uit het arrondissement Halle-Vilvoorde voor de Vrije Universiteit Brussel kiezen. Meer dan 12% van de generatiestudenten is afkomstig uit de provincie Antwerpen en 10% uit Oost-Vlaanderen. De provincies Limburg en West-Vlaanderen sluiten het rijtje.

Vrij onderwijs

De meerderheid van onze generatiestudenten is afkomstig uit het Gesubsidieerd Vrij Onderwijs (57%). 38% ging in het Gemeenschapsonderwijs naar school. Uit de analyse blijkt dat voor generatiestudenten afkomstig uit de nabij gelegen provincies, de netafkomst een minder belangrijke rol speelt. "Deze studenten zijn namelijk vaker afkomstig uit het gesubsidieerd vrij onderwijs. Voor de provincies die verder van de Vrije Universiteit Brussel gelegen zijn, geldt dat de generatiestudenten vaker afkomstig zijn uit het Gemeenschapsonderwijs", aldus Van Moll.

Sfeer en mentaliteit

Waarom kiest iemand voor de Vrije Universiteit Brussel? Bij de antwoorden op die vraag staat de "sfeer en mentaliteit" bovenaan, maar ook voor de kwaliteit van het onderwijs zijn de generatiestudenten niet ongevoelig. De inhoud van de lessen en het studieprogramma spelen een belangrijke rol bij het maken van een keuze. Zo bleek de flexibiliteit van het studieprogramma, het aanbieden van schakelprogramma's en verscheidene keuzevakken vaak belangrijke factoren bij hun keuze voor de Vrije Universiteit Brussel. Verder scoren bereikbaarheid en ligging van de campus zeer goed. "Het feit dat de Vrije Universiteit Brussel regionaal rekruteert en de overgrote meerderheid van de generatiestudenten dus uit de nabij gelegen provincies komt, duidt op het belang van deze factor bij het kiezen voor de Vrije Universiteit Brussel", verduidelijkt Van Moll. Ook de intimiteit van de campussen wordt door de generatiestudenten sterk geapprecieerd. Factoren als studentenvoorzieningen en faciliteiten voor studenten die tien jaar geleden doorslaggevend waren bij de studiekeuze (zie onderzoek van Pepermans en Flion, 1996) spelen vandaag de dag een minder belangrijke rol. Zo hechten de huidige generatiestudenten minder belang aan inschrijvingsgeld of huisvestingsmogelijkheden.

Infodagen en website

Bij hun zoektocht naar een opleiding en een onderwijsinstelling worden de laatstejaarsstudenten secundair onderwijs overstelpd met informatie; van infodagen en SID-in's (Studie-Informatiebeurzen) tot folders, infobrochures en websites. Uit het onderzoek blijkt dat vooral het bezoek aan een infodag hen de meest waardevolle informatie over onze universiteit verschaft. De website en de infobrochures komen respectievelijk op de tweede en de derde plaats. Een bezoek aan een SID-IN en de mening van andere studenten (al dan niet studierend aan de Vrije Universiteit Brussel) die op school kwamen praten over hun opleiding vervolledigen de top vijf. "De infodag wordt in het algemeen beschouwd als een zeer belangrijke

bron van informatie. Dit is niet verwonderlijk daar de generatiestudenten op een infodag persoonlijk in contact komen met de campus van de Vrije Universiteit Brussel en in het bijzonder ook met studenten en professoren. Ook de website van de Vrije Universiteit Brussel wordt aangegeven als een belangrijke bron van informatie. In dit informatietijdperk is het niet verwonderlijk dat jongeren hun weg vinden op het net en dit ook massaal gebruiken als informatiebron allerhande. De nieuwe huisstijl, verbeterde lay-out en structuur van de Vrije Universiteit Brussel-homepage zijn daarom een stap in de goede richting", besluit Van Moll.

Vrije Universiteit Brussel sterkste stijger

Kijken we naar de studentenaantallen van de *initiële* academische opleidingen aan de Vlaamse universiteiten voor het academiejaar 2005-2006, dan is de Vrije Universiteit Brussel de sterkste stijger (4,4%) t.o.v. een jaar voordien. De Universiteit Gent volgt met een groei van 4,2% en het studentenaantal van de KULeuven steeg met 4,1%.

De Vrije Universiteit Brussel heeft met 6.820 studenten een marktaandeel van 11,4%. Koploper blijft de KULeuven, met 22.521 studenten goed voor een marktaandeel van 37,5% gevolgd door de Ugent (21.032 studenten, 35% marktaandeel). De Universiteit Antwerpen die haar studentenaantal zag stijgen met 3,3% heeft met 7.317 studenten een marktaandeel van 12,2%. Verder volgen de Universiteit Hasselt, de transnationale Universiteit Limburg en de KUB met een marktaandeel van respectievelijk 2,1%, 1% en 0,5%.

Vrije Universiteit Brussel verliest medeoprichter

Op 8 januari 2006 overleed Prof. Dr. Emeritus Frans De Pauw. Hij was één van de oprichters van de Vrije Universiteit Brussel, medeoprichter van het Academisch Ziekenhuis in Jette en onder andere decaan van de faculteit Rechten aan de Vrije Universiteit Brussel. In 2004 kreeg hij voor zijn verdediging van de taalwetgeving de Albert De Cuyper-penning van het Vlaams Komitee voor Brussel. Hij vocht vooral voor de toepassing ervan in de Brusselse rechtszalen. Zo eiste hij onder meer dat tweederde van de Brusselse magistraten tweetalig was. Prof. De Pauw stierf op 76-jarige leeftijd in het Academisch Ziekenhuis in Jette.

Reeds tijdens zijn studententijd was Frans De Pauw actief in de Vlaamse Beweging en ijverde hij voor de taalkundige splitsing van zijn universiteit. Frans De Pauw was onder meer voorzitter van het Brussels StudentenGenootschap "Geen Taal Geen Vrijheid" (1950-1951) en medestichter van de Studiekring Vrij Onderzoek (1949). Als voorzitter van de (Nederlandstalige) Oud-studentenbond (1962-1963), als lid van de Vereniging voor Nederlandstalig Vrijzinnig Hoger Onderwijs en als medeoprichter van de Vereniging van Vlaamse Professoren (VVP) en secretaris van de afdeling Brussel groeide hij in de jaren '60 uit tot één van de spilfiguren in acties die uiteindelijk leidden tot de overheveling van de Franstalige afdeling van de Katholieke Universiteit Leuven naar Wallonië ('Leuven Vlaams') en de oprichting van de autonome Vrije Universiteit Brussel.

In de VVP, maar ook in diverse universitaire commissies en elders, vormde Frans De Pauw een strategisch team met ondermeer Aloïs Gerlo (de eerste rector van de Vrije Universiteit Brussel) en René Butzler (de latere voorzitter van de Raad van Bestuur van het Academisch Ziekenhuis van de Vrije Universiteit Brussel). Frans De Pauw was een fervent voorstander van de aanwezigheid van een Nederlandstalige universitaire gemeenschap in Brussel. Als lid van de ULB-werkgroep die de mogelijkheid tot structurele tweeledigheid moest onderzoeken en nadien ook in de zogenaamde Expertcommissie, bood Frans De Pauw weerwerk aan hen die de Nederlandstalige universitaire

gemeenschap uit Brussel wilden bannen. In dit verband pleitte hij nadrukkelijk voor een zelfstandige structuur en voor voldoende financiële middelen voor de Vrije Universiteit Brussel.

Voor en tijdens de uitoefening van zijn decanaat heeft hij als lid en ondervoorzitter (1970-1971) van de raad van beheer een invloed gehad op de organisatiestructuur van de jonge Vrije Universiteit Brussel. Hij zetelde in diverse universitaire bestuurscommissies (onder meer het college dat de vereffening tussen de Vrije Universiteit Brussel en de Université Libre de Bruxelles moest regelen) en was één van de stuwende krachten achter de verwezenlijking van het Academisch Ziekenhuis te Jette. Hij zal ook herinnerd worden als mede-initiatiefnemer voor de inrichting van het universitair avondonderwijs aan de Vrije Universiteit Brussel.

Frans De Pauw heeft zijn Vlaamsgezinde ideeën steeds verbonden met zijn internationale ervaring en zijn interesse voor de Rechten van de Mens. Uit zijn activiteiten als jurist in internationaal recht blijkt dat hij een pleitbezorger was voor minderheden en hun eigenheden overal ter wereld. Onderwijs en studie achtte hij van cruciaal belang om op langere termijn onrecht tegen te gaan. Zijn Vlaams engagement komt eveneens voort uit protest tegen onaanvaardbare situaties en anomalieën. Deze humane ingesteldheid verklaart waarom Frans De Pauw voorzitter was van het Belgisch Comité voor Hulp aan Vluchtelingen, buitenslands waarnemer was voor de

Prof. Dr. Emeritus
Frans De Pauw

verkiezingen van de Palestijnse Nationale Autoriteit (eind 1995), en als (ere-)ondervoorzitter van de Vlaamse Juristenvereniging in 1993 de Prijs van de Vlaamse Pleiter kreeg voor zijn inzet voor de Vlaamse zaak in Brussel. Van Het Vlaams Komitee voor Brussel ontving hij in oktober 2004 de jaarlijkse erepenning Albert De Cuyper voor zijn inzet voor de toepassing van de taalwetgeving in gerechtszaken in Brussel.

Frans De Pauw was gehuwd met Lydia Deveen, hoogleraar Kunstgeschiedenis en oud-minister. Frans de Pauw overleed na een lange ziekte op 76-jarige leeftijd. De Vrije Universiteit Brussel verliest met Frans De Pauw één van haar belangrijkste voorvechters van het eerste uur.

Frans De Pauw werd geboren te Sint-Agatha-Berchem op 31 december 1929 en groeide op in een intellectueel Vlaams-vrijzinnig milieu in Brussel. In 1951 studeerde hij af als licentiaat Germaanse filologie aan de Université Libre de Bruxelles (ULB). Vijf jaar later werd hij doctor in de Rechten. Hij specialiseerde zich in Volkenrecht en Internationaal Recht in New York en later ook in Den Haag (1962) en ontving diverse wetenschappelijke prijzen en beurzen. Na het behalen van zijn licentiaatsdiploma werd hij taalleraar in de middelbare Rijksnormaalschool te Nijvel. In 1961 volgde zijn benoeming tot docent aan de ULB. Na de splitsing tussen de Vrije Universiteit Brussel en de Université Libre de Bruxelles bleef hij in hoofdzaak aan de Vrije Universiteit Brussel verbonden en dat tot aan zijn emeritaat in 1994.

Aan de Vrije Universiteit Brussel was hij onder meer directeur van het Centrum voor de Studie van het Recht van de Verenigde Naties en de Gespecialiseerde Instellingen (1969-1987) en verschillende malen (1971-1974, 1981-1984, 1986-1988) decaan van de faculteit rechtsgeleerdheid. Professor Frans De Pauw doceerde ook als gastprofessor aan de universiteiten van Michigan, Sarajevo, Wuhan en Kigali.

“Het mooiste merk van Vlaanderen: Studio Brussel”

Isabelle Baele was negen jaar lang marketing manager van de verschillende radiozenders van de VRT. Met succes. Afgelopen jaar werd ze zelfs uitgeroepen tot Advertiser Personality 2005. Ze koos echter voor een nieuwe uitdaging en sinds enkele maanden staat ze aan het hoofd van muziekzender Studio Brussel.

“Na mijn studies aan de Vrije Universiteit Brussel ben ik mijn loopbaan gestart als mediaplanner bij een mediabureau. Via via ben ik dan te weten gekomen dat er bij de VRT een vacature was en heb ik netjes gesolliciteerd. Intussen heb ik binnen het bedrijf een traject van bijna 15 jaar afgelegd. Eerst werkte ik vier jaar als PR-coördinator bij jongerenzender Studio Brussel, dan negen jaar als marketing manager voor alle VRT-radionetten en sinds april 2005 ben ik netmanager van Studio Brussel, de beste muziekzender van Vlaanderen en de omliggende wereld.

De VRT is een hele leuke werkplek. Het is een bedrijf in volle transitie, zeker nu we in de aanloop naar een crossmediaal en gedigitaliseerd tijdperk zitten. Ik heb de VRT door de jaren zien veranderen. Het is een modern mediabedrijf geworden. Dat gebeurde vooral onder impuls van Bert De Graeve en dat wordt nu verder gezet met het beleid van Tony Mary.

Mijn grootste verdiensten als marketing manager van de VRT-radio? Ik heb mee de imagocommunicatie van de verschillende radionetten geprofessionaliseerd en zo op de creatieve reclamekaart gezet. En dat ten bate van de doorgedreven profilering van de verschillende radionetten. In die functie had ik een relatieve creatieve inbreng, mijn verdienste lag eerder in het creëren van ruimte voor de creatieve reclamemakers. Vooral de kanaries van Radio 2, de Klassiek Leeft-campagne van Klara, en de Studio Baptiste-spot van Studio Brussel zullen mij het langst bijblijven.

Dat ik werd gekozen tot Advertiser Personality 2005 beschouw ik als een bijzondere eer. Het feit dat de reclame- en adverteerderswereld mijn bij-

drage aan het vak gewaardeerd heeft, is een erkenning van formaat. Toch maakte ik de overstap van de marketingafdeling naar een andere managementfunctie, omdat ik vind dat stilzitten, achteruitgaan is. Hoe bezeten ik ook ben van marketingcommunicatie, het was even tijd voor iets anders. Met een meer algemene managementfunctie verbreed ik mijn 'scope' als manager.

Bovendien kom ik met deze functie wat dichterbij één van de harten van onze organisatie: het radio maken. Dichterbij het product staan, leert je ook de theorieën daar rond in een ander perspectief plaatsen.

Heel wat mensen maken elke dag opnieuw ons product, radio. Het rationaliseringsproces van managers (zoals ik als marketingmanager er één was) er rond is bijzonder interessant en noodzakelijk, maar het gevaar van de ivoren toren lonkt daarbij. Vele interne managers zijn hun carrière in de productie gestart en zijn dan verder doorgegroeid. Een logisch proces.

Ik heb de omgekeerde beweging gemaakt, omdat ik die schakel niet wou missen. En dan heb ik nog het geluk dat te mogen doen voor het mooiste merk van Vlaanderen: Studio Brussel. Het bevat me dus prima als nethoofd bij Studio Brussel. Het is een spannende evenwichtsoefening tussen de pragmatiek van de dagelijkse werking, het stimuleren van creativiteit, het structureren van een groep mensen en hun werkprocessen en het strategisch nadenken over de nabije en verre toekomst.

Zelf ben ik eerder een passieve muzikliefhebber dan een actieve muzikkenner. Sinds ik bij StuBru aan het werk ben, tracht ik wel bewuster met muziek om te gaan, en een concert méér mee te pikken,

maar ik evolueer en ontdek de nieuwste muziek mee op het ritme van de luisteraar. Het is ook niet mijn job om pro-actief met muziek bezig te zijn. Daar hebben wij een uitstekende ploeg van muziekexperts voor. Mijn bijdrage op dat vlak beperkt zich tot het bewaken van het algemene muziekprofiel.

Als ik nu, als voormalig marketingmanager, naar de sterke opkomst van Q-Music en de achteruitgang van Donna kijk, stel ik vast dat Q-Music een consistent merk is geworden. Een merk met een éénduidige communicatie, sterke acties, een veilig radioformat én de dynamiek van een challenger. Donna heeft zichzelf de afgelopen tijd gezocht, dat vraagt wat bocht- en slingerwerk, en dat vraagt wat risico's. Maar, il faut reculer pour sauter. Ik ben ervan overtuigd dat de commerciële radio-markt nu volwassen is geworden met twee sterke merken die elkaar zullen blijven uitdagen. Dat kan die markt alleen maar dynamiseren.

Of het de taak is van een Openbare Omroep om commerciële radio aan te bieden? Zolang de wetgever toelaat dat de VRT zijn financiering gedeeltelijk aanvult met commerciële

inkomsten, kan ik daar uiteraard niet tegen zijn. Ik vind het trouwens belangrijk dat ook een Openbare Omroep zich beweegt binnen de dynamische golven van de markt-economie. Commerciële activiteiten geven impulsen en dynamiseren onze werking.

En specifiek wat Donna betreft: als u mij vraagt of een radio als Donna tot de taak van de Openbare Omroep behoort, dan zeg ik volmondig ja. De VRT is een omroep voor iedereen, niet alleen de happy few.

De toekomst van een zender als StuBru in het Vlaamse radiolandschap ligt in de nieuwe gebruiksomgeving van media bij jongeren. Jongeren groeien steeds minder op met lineaire traditionele media, maar zijn zeer 'on demand' gericht: "ik wil nu horen/zien wat ik wil". Daar moet een jongerenzender als StuBru zich degelijk op voorbereiden. Zo is een nieuw online jongerenplatform dé uitdaging! De luisteraars van StuBru moeten echter geen angst hebben voor grote veranderingen. Wel zullen we ervoor zorgen dat het merk StuBru zichzelf zal blijven heruitvinden!"

- **Dr. Karen Sermon** van het Centrum voor Medische Genetica van de Vrije Universiteit Brussel werd door de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België bekroond met de Prijs Dr. José Daels 2005. Sermon kreeg de Prijs voor haar onderzoek rond zwangerschap met pre-implantatie genetische diagnose (PGD).
- **Davy Geens** won met zijn eindverhandeling "De bijdrage van de Vlaamse dagbladpers aan een Europees burgerschap: editoriale snelrechers of Europese bruggenbouwers?" de eerste prijs van de Prijs Karel Verleye van de Stichting Ryckevelde. Met die Prijs bekroont de Stichting Ryckevelde studenten die hun eindwerk schrijven rond de 'vergeten factoren' van het Europese eenwordingsproces of de relatie Europa-burger. Prof. Caroline Pauwels en Kristel Vandenbrande waren respectievelijk promotor en co-promotor van de eindverhandeling.
- **Prof. dr. Ilse Smolders** van het departement Farmaceutische chemie, analyse en kennis van geneesmiddelen (FASC), heeft de Academische Wedstrijd, uitgeschreven door de Tweede Afdeling van de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België, periode 2002-2004, gewonnen. Zij werd gelauwerd voor haar onderzoek in het domein van de experimentele neurofarmacologie.
- **Prof. Y. Vander Heyden** van de Faculteit Geneeskunde en Farmacie werd vanaf 1 januari 2006 opgenomen in de Editorial Board van *Analytica Chimica Acta*, een toonaangevend Elsevier-tijdschrift in de analytische chemie en chemometrie.
- **Prof. Jan Feyen** van het departement Hydrologie en Waterbouwkunde, werd door de leden van de Stuurgroep van de interuniversitaire opleiding Water Resources Engineering (overeenkomst tussen KULeuven en de Vrije Universiteit Brussel), voorgedragen als Administratief en Wetenschappelijk Coördinator van de opleiding.
- **Prof. Dr. Hélène Casman**, decaan van de Faculteit Recht en Criminologie is door de Europese Commissie geselecteerd als lid van de 'expertengroep over vermogensrechtelijke gevolgen van het huwelijk en andere vormen van samenwonen, erfrecht en testamenten in de Europese Unie'. Zij is daarmee de enige Belg in een groep van 28.
- **Prof. Jean-Pierre De Greve**, van het departement Natuurkunde, werd door de Franse regering benoemd als lid van de Nationale Raad voor de Evaluatie van het Onderzoek (CNER).
- **Patrick Vanouplines** is sinds 1 december aangesteld als hoofdbibliothecaris van de Vrije Universiteit Brussel.
- **Jerry Aerts**, algemeen directeur van het internationaal kunstencentrum de Singel in Antwerpen en oud-student pers- en communicatiewetenschappen en vrijetijdsagogiek, heeft vanwege zijn voorbeeldig leiderschap de Robert Bilsen Prijs voor Cultuurmanagement gekregen.
- **Prof. Dr. Eric Corijn** (Sociale Geografie - COSMOPOLIS, City, Culture & Society) werd bij regeringsbesluit benoemd tot ondervoorzitter van de Gewestelijke Ontwikkelingscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- **Prof. Michel Defrise** van het departement Medische beeldvorming en fysieke wetenschappen werd voor zijn werk op het vlak van drie-dimensionele beeldreconstructie voor positronenemissietomografie, door de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België bekroond met de wetenschappelijke Prijs De Boelpaep 2005.
- Aangesteld door de Rector en unaniem goedgekeurd door de Raad, is **Prof. Dr. Bart De Schutter** herverkozen als voorzitter van het Institute for European Studies (IES) van de Vrije Universiteit Brussel, voor een periode van 2 academiejaren (tot oktober 2007).
- **Prof. Paul De Hert**, van de faculteit Recht en Criminologie, zal binnenkort ook werkzaam zijn in het Tilburg Institute for Law, Technology, and Society. Dat is een onderwijs- en onderzoekscentrum rond ICT, biotechnologie en nanotechnologie.
- De Klassen der Wetenschappen van de Koninklijke Academie van België en van de Académie Royale de Belgique hebben tijdens een gezamenlijke vergadering **prof. Leo Van Biesen** van de vakgroep ELEC verkozen tot lid van het Nationaal Comité voor Radio-Elektriciteit.
- **Guy Van Camp** van de afdeling Cardiologie van het Academisch Ziekenhuis heeft met het artikel "Treatment of Parkinson's disease with pergolide and relation to restrictive valvular heart disease" (G. Van Camp, A. Flamez, B. Cosyns, C. Weytjens, L. Muyldermans, M. Van Zandijcke, J. De Sutter, P. Santens, P. Decoodt, C. Moerman en D. Schoors) van de Belgische Vereniging voor Interne Geneeskunde de prijs gekregen voor het beste Belgische artikel in de Interne Geneeskunde.
- **Isabelle Baele**, oud-student Communicatiewetenschappen, werd door de Unie van Belgische Adverteerders en het reclamevakblad Pub, uitgeroepen tot Advertiser Personality van 2005. Isabelle Baele was tot maart 2005 marketingmanager van de VRT-radio en is momenteel netmanager van Studio Brussel.
- **Dr. Farid Dahdouh-Guebas** van het Biocomplexity Research Team van de Vrije Universiteit Brussel is lauréat van de Dr. Edouard Delcroix Prijs. Deze internationale tweejaarlijkse wetenschappelijke prijs moedigt wetenschappelijk onderzoek in het ruime kader van 'Mariene milieu en gezondheid' aan.

COLOFON

REDACTIE

Sandra Van Maurik, Jeroen De Samblancx, Raf Van Dyck,

Thomas Mels

EINDREDACTIE

Thomas Mels

OPMAAK EN DRUK

Livosales.be

VERLEENDEN VERDER HUN MEDEWERKING

Dimitri Devuyt, Valéry De Smet, Veerle Magits

FOTO'S

Marco Mertens, Herald Cornelis, Thomas Mels

REDACTIESECRETARIAAT

Myriam De Pelseneer

Dienst Interne en Externe Communicatie

Pleinlaan 2 - 1050 Brussel

Tel.: +32 (0)2 629 21 34 - Fax: +32 (0)2 629 12 10

E-mail: ieco@vub.ac.be - Web: www.vub.ac.be

Wilt u Akademos thuis ontvangen, laat ons iets weten.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Prof. Dr. Benjamin Van Camp - Rector Vrije Universiteit Brussel

Pleinlaan 2, B - 1050 Brussel

Vrije Universiteit Brussel

LENTEKAMP WETENSCHAPPEN
CAMPUS ETTERBEEK
1-3 MAART 2006

Voor leerlingen van de laatste twee jaren van het secundair.
www.wetenschappen.be